

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з дисципліни
“ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ”
(для бакалаврів)**

МАУП

Київ 2008

Підготовлено професором кафедри теоретичної та прикладної економіки
А. І. Козловою

Затверджено на засіданні кафедри теоретичної та прикладної економіки МАУП
(протокол № 2 від 23.09.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Козлова А. І. Методичні матеріали до семінарських занять з дисципліни
“Політична економія” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2008. — 24 с.

Методична розробка містить пояснювальну записку, плани семінарських
занять, питання для дискусій, теми рефератів, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Політична економія” — це методологічна частина економічної науки, яка розкриває сутність виробничих відносин, продуктивних сил, економічних категорій, законів та закономірностей розвитку економічних систем і світової економіки.

Сучасні реалії суспільного життя породжують потребу в отриманні економічних знань, всебічному осмисленню нових економічних процесів, що відбуваються в економіці країни.

Предмет науки політичної економії перебуває в межах економічного життя суспільства

Мета методичної розробки полягає в тому, щоб допомогти студентам усіх фахових спрямувань у період реформи вищої освіти, коли самостійна робота студентів стає важливим чинником навчального процесу, поглибити свої знання з дисципліни, посилити розуміння і світосприйняття економічних процесів. Перехід до навчання за кредитно-модульною системою, при якій скорочується кількість аудиторних годин, особливо підвищує статус самостійної роботи.

Основним завданням організації самостійної роботи студентів є визначення розуміння сучасних фундаментальних перетворень і значимості в них людського капіталу, вміння аналізувати соціально-економічні зміни у минулому та майбутньому, формування сучасного економічного мислення та системи поглядів на розуміння процесів міжнародного співробітництва, опрацювання форм та етапів реформування економічних відносин.

Для більш глибокого засвоєння курсу студент повинен навчитися складати опорний конспект лекцій, використовувати основну і додаткову літературу, періодичні видання, нормативно-правові акти держави.

Оскільки семінарське заняття є основним видом практичних занять і ефективним засобом розвитку культури наукового мислення, їх метою є закріплення теоретичних знань, отриманих на лекції, застосування їх у сучасних економічних ситуація, намагання передбачити розвиток наперед.

Структура семінарського заняття:

- заслуховування матеріалів, підготовлених за планом заняття;
- дискусійне обговорення незрозумілих та важливих зловбоденних проблем;
- заслуховування фіксованих виступів;

- розв'язання тестів та визначення економічних показників розвитку економіки;
- розв'язання економічних задач за тематикою заняття.

Політична економія є дисципліною, з якої студенти починають вивчати економічну теорію. Здобуті знання — теоретична і методологічна база для подальшого опанування функціональними і галузевими економічними дисциплінами.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар 1. Предмет політичної економії. Економічні потреби

1. Зародження та основні етапи розвитку економічної думки.
2. Сучасні економічні теорії.
3. Предмет економічної теорії. Специфіка дослідження економічних процесів (методи).
4. Економічні категорії та економічні закони, їх використання.
5. Економічні потреби суспільства, їх сутність і класифікація. Закон зростання потреб.
6. Теорії мотивації та ієрархії потреб Ф. Герцберга, К. Алдерфера.
7. Благо — засіб задоволення потреб. Корисність благ. Гранічна корисність.
8. Економічні інтереси. Мотив. Діалектичний зв'язок з потребами.

Теми фіксованих виступів

1. Розвиток економічної думки в Україні.
2. Місце економічної теорії в системі економічних наук.
3. Теорія мотивації А. Маслоу.
4. Економічні суперечності та шляхи їх розв'язання.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 1, 2;

Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 1.1, 1.2;

Уразов А. У. Основи економічної теорії — К.: МАУП, 2005. — Гл. 1, 2.

Інші джерела [6; 14–16; 20; 21]

Семінар 2. Суспільне виробництво, економічні системи

1. Суспільне виробництво, його риси, елементи, їх взаємозв'язок і взаємодія.
2. Основні економічні фактори виробництва, їх характеристика.

3. Виробнича функція, межа виробничих можливостей
4. Закон відносної обмеженості економічних ресурсів. Проблема економічного вибору.
5. Альтернативні витрати, закон зростання альтернативних витрат.
6. Показники результативності суспільного виробництва.
7. Показники соціальної ефективності виробництва.

Теми фіксованих виступів

1. Роль людини в суспільному виробництві.
2. Тенденції зростання суспільного виробництва в Україні за роки незалежності.

*Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 5, § 1–3;
Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 1.5;
Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 3, 4.
Інші джерела [14–17; 20; 22]*

Семинар 3. Економічні системи суспільства

1. Формаційний підхід до класифікації суспільного розвитку.
2. Типи та етапи цивілізаційного процесу.
3. Особливості традиційної та індустріальної системи.
4. Ознаки постіндустріального суспільства.
5. Економічна система, її сутність і основні структурні елементи.
6. Економічні відносини — форма організації економічної системи. Структура економічних відносин.
7. Типи та еволюція економічних систем. Змішані системи. Перехідні системи: зміст, риси, суперечності.
8. Ринкова соціально-орієнтована економіка.

Теми фіксованих виступів

1. Особливості розвитку адміністративно-командної системи, причини її виникнення.
2. Становлення ринкової економіки в Україні.

*Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 3, § 1–2; Гл. 4, § 1, 2, 4;
Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 1.3;
Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 5.1–5.2.
Інші джерела [6; 14; 16; 22; 34–36]*

Семинар 4. Власність в економічній системі

1. Власність, її роль в економічній системі. Економічний зміст власності, її суб'єкти та об'єкти, види відносин власності (привласнення, реалізація, використання).
2. Правові форми власності (володіння, користування, розпорядження). Специфікація прав власності за Р. Коузом.
3. Еволюція форм власності — історичні форми. Сучасні тенденції.
4. Класифікація економічних форм власності, їх типи (приватна, суспільна).
5. Корпоративна власність (акціонерна), державна, змішана.
6. Відносини і форми власності в Україні. Роздержавлення та приватизація. Етапи приватизації.

Теми фіксованих виступів

1. Основні напрями ринкової трансформації в Україні.
2. Приватизація в Україні, її причини, основні етапи і наслідки.
Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 3, § 3, 4; Гл. 20, § 2; Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 1.4; Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 5.3. Інші джерела [3; 6; 14; 15; 20; 29; 36]

Семинар 5. Форми організації суспільного виробництва

1. Розвиток форм організації суспільного виробництва: натуральна і товарна форми — сутність, риси, історичні межі.
2. Товар і його власності — споживча вартість, мінова вартість і вартість.
3. Цінність, корисність, рідкісність. Закон спадної корисності.
4. Альтернативні теорії вартості.
5. Закон вартості, його зміст і функції.
6. Нове в розумінні товару та його форм (послуги, інформація як товар).

Теми фіксованих виступів

1. Технологічні можливості суспільства.
2. Типи економічних зв'язків та виробництва.
Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 5, § 4–7;

Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 1.5;
Чепінога В. К. Основи економічної теорії. — К.: Юрінком Інтер,
2003. — Розд. 3, §. 1–3.
Інші джерела [6; 14; 16; 22; 34]

Семинар 6. Гроші, їх еволюція

1. Концепції виникнення грошей, розвиток грошових відносин. Сутність грошей, їх види.
2. Теорії грошей: металістична, номіналістична, кількісна, товарна.
3. Функції грошей та їх еволюція.
4. Грошовий обіг і його закони. Визначення кількості грошей за К. Марксом та І. Фішером.
5. Грошова система (металева, паперово-кредитна), її елементи та види (золотий стандарт, золотозливковий, золотодевізний, золотодоларовий).
6. Грошові агрегати, їх сутність. Грошова маса.
7. Сучасні гроші, їх види (паперові, кредитні, електронні).
8. Грошові реформи, їх сутність, призначення.
9. Гроші в Україні — виникнення і становлення гривні.

Теми фіксованих виступів

1. Грошові реформи, їх сутність, види і спрямування.
2. Грошова реформа в Україні: причини, етапи проведення, наслідки.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 6, §. 1–4;
Оганян Г. А. Політекономія. — К.: МАУП, 2003. — 1.6;
Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 6.2.
Інші джерела [6; 10; 14; 27]

Семинар 7. Ринок: сутність, функції та умови формування

1. Ринок — підсистема ринкової економіки.
2. Суб'єкти та об'єкти ринкових відносин. Виникнення ринку.
3. Риси і принципи функціонування ринку.
4. Функції ринку: регулююча, розподільча, стимулююча, інтегруюча.
5. Сучасні теорії ринку.
6. Структура і види ринку. Їх класифікація.

7. Моделі та шляхи переходу до ринку. Особливості становлення ринкових відносин в Україні.

Теми фіксованих виступів

1. Проблеми трансформації економіки України.
2. Досвід функціонування бірж у країнах ринкової економіки.
Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 6, §. 1–4; Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 1.6; Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 14. Інші джерела [1; 6; 14–16; 21; 22; 34]

Семинар 8. Економічний механізм функціонування ринку

1. Попит, закон попиту, цінові та нецінові чинники впливу на попит.
2. Пропозиція — елемент ринкового механізму. Закон пропозиції. Чинники, що на неї впливають.
3. Діалектична залежність попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Надлишок, дефіцит.
4. Еластичність попиту і пропозиції. Механізм ринкового саморегулювання.
5. Конкуренція: сутність, основні види. Закон конкуренції.
6. Методи і способи конкурентної боротьби.
7. Конкуренція та монополія. Антимонопольне законодавство.
8. Недоліки і переваги ринкового механізму.

Теми фіксованих виступів

1. Проблеми подолання монополізму в Україні.
2. Суперечності механізму саморегулювання ринкової економіки.
3. Досвід антимонопольної практики господарювання в країнах Заходу та США.
Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 8, §. 1–4; Гл. 9, §. 1–4; Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 2.2; Ульянова Л. Політекономія: питання і відповіді. — К.: МАУП, 2004. — С. 77–84; Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 9–11. Інші джерела [6; 7; 10; 14–16; 20]

Семінар 9. Інфраструктура ринку

1. Поняття й основні елементи та функції інфраструктури ринку.
2. Біржа, її види; товарна біржа, її риси і функції.
3. Фондова біржа, функції, види операцій та цінних паперів.
4. Валютна біржа, фрахтова біржа. Біржа праці (служба зайнятості).
5. Біржові посередники та біржові операції.
6. Банки, функції НБУ, комерційні банки.
7. Небанківські інституції ринкової інфраструктури.

Теми фіксованих виступів

1. Особливості створення ринкової інфраструктури в Україні.
2. Досвід функціонування бірж у країнах ринкової економіки.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 7, §. 5;

Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 2.3;

Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 14.

Інші джерела [6; 7; 10; 14–17; 22; 36]

Семінар 10. Домогосподарство в системі економічного кругообігу

1. Поняття домогосподарство, його ресурси.
2. Кругообіг товарів і ресурсів, його графічне зображення.
3. Доходи домогосподарства та їх розподіл.
4. Домогосподарство як споживач товарів і послуг. Теорія споживання.
5. Корисність, гранична корисність, загальна корисність.
6. Вибір споживача. Закон максимізації корисності.

Теми фіксованих виступів

1. Суб'єкти ринкової економіки, роль держави в кругообігу ресурсів.
2. Поведінка споживача на ринку, ефект доходу та заміщення.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005;

Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 3.1;

Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 6.1, 6.3; Рибалкін М. О. Основи економічної теорії. — К.:

Академія, 2003. — Розд. 2.3.

Інші джерела [8; 10; 14; 19; 20; 22]

Семинар 11. Підприємництво і підприємство

1. Капітал — основа підприємницької діяльності, його кругообіг.
2. Оборот капіталу, основний і оборотний капітал. Амортизація.
3. Підприємницька діяльність, її принципи, об'єкти і суб'єкти.
4. Організаційно-правові форми підприємництва. Підприємство, його види.
5. Види господарських товариств, їх характеристика.
6. Класифікація підприємств за розміром, їх особливості.
7. Малий бізнес, венчурний капітал, технопарки, франчайзинг.
8. Економіко-правові основи розвитку підприємництва в Україні.

Теми фіксованих виступів

1. Характеристика процесів концентрації та централізації капіталу.
2. Особливості становлення та розвитку малого бізнесу в Україні.
3. Ризики підприємницької діяльності.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 10, 11, §. 4;

Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 3.2;

Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 13.

Інші джерела [1–3; 6; 7; 10; 12; 20]

Семинар 12. Капітал і наймана праця

1. Соціально-економічний зміст теорії капіталу. Загальна формула руху капіталу.
2. Капітал і праця. Трудові відносини, їх особливості в сучасній економіці.
3. Вартість робочої сили, дискусійні питання.
4. Винагорода за працю. Види зарплати, взаємозв'язок з продуктивністю праці.
5. Мінімальна зарплата, прожитковий мінімум.

Теми фіксованих виступів

1. Капітал як економічна категорія товарного виробництва.
2. Тенденції та динаміка середньої заробітної плати в Україні.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 11, §. 1;

Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 3; Уразов А. У.

Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005.

Інші джерела [6; 14–17; 22]

Семінар 13. Витрати виробництва і прибуток

1. Витрати виробництва: концептуальні підходи до визначення.
2. Бухгалтерські та економічні витрати, зовнішні і внутрішні.
3. Граничні витрати, закон спадної віддачі змінного ресурсу.
4. Види витрат фірми в короткостроковому періоді.
5. Прибуток на капітал і чинники, що його визначають. Норма прибутку.
6. Проблема прибутковості у функціонуванні підприємств України в сучасних умовах.

Теми фіксованих виступів

1. Рентабельність виробництва, її види.
2. Тенденції та динаміка прибутку за видами діяльності економіки України.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 11, §. 2, 3; Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 1.7; Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 12. Інші джерела [6; 14–17; 20; 22]

Семінар 14. Ціноутворення в ринковій економіці

1. Ціна як економічна категорія, її зміст і сутність.
2. Теорії ціноутворення. Ринкова ціна. Функції ціни.
3. Чинники, що впливають на ціну, — вартісні, попит, пропозиція.
4. Види цін. Їх класифікація за ринкової економіки.
5. Цінова політика і методи ціноутворення.

Теми фіксованих виступів

1. Держава і ринкові ціни.
2. Особливості ціноутворення в ринковій економіці в Україні.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005; Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003; Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005; Рибалкін М. О. Основи економічної теорії. — К.: Академія, 2003; — Розд. 3.4; Макаровська Т. П. Економіка підприємства. — К.: МАУП, 2003. — §. 4.3. — С. 241. Інші джерела [7; 12; 13; 19; 22]

Семинар 15. Акціонерні товариства. Корпоративний капітал

1. Причини і особливості виникнення корпорацій.
2. Роль корпорацій у забезпеченні інтересів акціонерів.
3. Види корпоративних цінних паперів та їх особливості.
4. Сучасні підходи до оцінки акціонерного капіталу.
5. Дивіденди, особливості їх виплати.

Теми фіксованих виступів

1. Формування і розвиток корпоративних відносин в Україні.
2. Роль корпоративного управління в забезпеченні інтересів акціонерів.

*Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 3, §. 3;
Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 1.4;
Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 5.3;
Гридічна М. В. Корпоративні фінанси. — К.: МАУП, 2002. — Розд. 1–2.
Інші джерела [4; 6; 15; 16; 22; 36]*

Семинар 16. Особливості підприємництва в аграрному секторі економіки

1. Аграрні відносини, їх зміст та особливості.
2. Форми власності у сільському господарстві. Суб'єкти прав власності на землю.
3. Земельна рента, її види та умови виникнення.
4. Рента та орендна плата. Екологічна рента. Економічна рента.
5. Ринок земельних ресурсів. Ціна землі.
6. Форми господарювання у сільському господарстві та їх особливості в різних країнах (колективні, фермерські).
7. Проведення земельної реформи в Україні.

Теми фіксованих виступів

1. АПК, його основні функції та складові.
2. Сучасні проблеми розвитку сільського господарства в Україні.

*Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 12;
Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 3.4;
Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005;
Чепінога В. Г. Основи економічної теорії. — К.: Юрінком Інтер, 2003.
— Розд. 12.*

Інші джерела [1; 3; 5; 14; 15; 20; 22]

Семінар 17. Макроекономічний рівень господарювання та його показники

1. Суспільне відтворення: сутність, типи.
2. Суспільний продукт, його форми, методи обчислення за БНГ і СНР.
3. Валовий внутрішній продукт (ВВП), методи обчислення, дефлятор ВВП.
4. Національний дохід (НД), його розподіл і перерозподіл, особистий дохід, дохід у використанні громадян.
5. Національне багатство: його структура, проблеми відтворення.

Теми фіксованих виступів

1. Значення системи національних рахунків.
2. Система балансів народного господарства, її недоліки.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 15, §. 1; Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 4.1; Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 15; Рибалкін М. О. Основи економічної теорії. — К.: Академія, 2003. — Розд. 4.1.

Інші джерела [6; 10; 14; 15; 20; 22]

Семінар 18. Економічне зростання та циклічний розвиток економіки

1. Економічне зростання: сутність, типи, чинники, показники, проблеми.
2. Роль нагромадження капіталу, інвестицій та інновацій в економічному зростанні.
3. Кейнсіанська модель динамічної рівноваги.
4. Неокласична модель економічного зростання, концепція нульового економічного зростання.
5. Циклічні коливання ринкової економіки та їх причини. Теорії циклів.
6. Схема класичного промислового циклу та сучасного. Тренд. Економічні кризи та їх причини.
7. Теорія “довгих хвиль” М. Кондратьєва.
8. Антициклічна політика держави.
9. Особливості кризи в Україні в 1993–1999 рр. Стагфляція.

Теми фіксованих виступів

3. Роль інвестицій в економічному зростанні.
4. Теорії циклів: дискусійні підходи.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 15, §. 2–4; Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 4.3; Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 18.1, 18.3; Рибалкін М. О. Основи економічної теорії. — К.: Академія, 2003. — Розд. 4.2. Інші джерела [6; 15–17; 22; 35]

Семінар 19. Відтворення робочої сили. Зайнятість і безробіття

1. Сутність відтворення робочої сили. Чинники розширеного відтворення.
2. Закон неухильного зростання кваліфікації робочої сили.
3. Соціально-економічний зміст і форми прояву зайнятості.
4. Безробіття, його види і наслідки. Закон А. Оукена.
5. Еволюція теоретичних концепцій ринку праці, зайнятості та безробіття.
6. Проблеми зайнятості і безробіття в Україні.

Теми фіксованих виступів

1. Тенденція та динаміка безробіття в Україні за роки незалежності.
2. Проблема міграції українців за кордон.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 16, §. 3–6; Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 4.4; Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 22. Інші джерела [6; 8; 15–17; 19]

Семінар 20. Державне регулювання ринкової економіки

1. Необхідність і сутність державного регулювання ринкової економіки. Його суб'єкти та об'єкти.
2. Економічні функції держави.
3. Форми і методи державного регулювання економіки.
4. Еволюція наукових поглядів на роль держави — класична: А. Сміт, К. Маркс.
5. Сучасні теорії державного регулювання — кейнсіанська, неокласична.

6. Методи державного впливу на ринкову економіку — коротко-строкове, довгострокове та індикативне планування.
7. Система державного регулювання економіки України в перехідному періоді до ринку і зараз.

Теми фіксованих виступів

1. Індикативне планування, його роль у ринковій економіці.
2. Особливості державного регулювання економіки незалежної України.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 19; Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 3.5; Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 16; Макаровська Т. П. Економіка підприємства. — К.: МАУП, 2003. — 3.5
Чепінога В. Г. Основи економічної теорії. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — Розд. 6. — С. 105–121.
Інші джерела [6; 10; 14–16; 22; 34; 35]

Семінар 21. Фінансова система і фіскальна політика держави

1. Фінанси, їх сутність, структура та роль у ринковій економіці.
2. Фінансова система держави.
3. Державний бюджет, структура доходів і видатків.
4. Бюджетний дефіцит та профіцит. Державний борг.
5. Фіскальна політика держави. Стимулююча і стримуюча політика.
6. Податкова система, суть, структура, значення.
7. Функції податків, їх класифікація.
8. Теорія оподаткування. Крива А. Лаффера.
9. Основні проблеми і напрями розвитку податкової системи України.

Теми фіксованих виступів

1. Особливості діючого державного бюджету України.
2. Монетарна політика НБУ та її інструменти.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 17; Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003; Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 19; Чепінога В. Г. Основи економічної теорії. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — Розд. 16.
Інші джерела [6; 11; 14; 15; 19; 22]

Семинар 22. Грошово-кредитна система

1. Грошово-кредитна система, її елементи та типи.
2. Ринок грошей. Рівновага попиту і пропозиції на грошовому ринку.
3. Необхідність і сутність кредиту. Джерела і функції кредиту.
4. Структура сучасної кредитної системи. Позичковий відсоток.
5. Банки і банківська система.
6. Методи регулювання емісії грошей. Норма обов'язкового резерву грошей.
7. Облікова ставка.
8. Ринок цінних паперів.
9. Інфляція: суть, види, причини, наслідки. Крива А. Філіпса.

Теми фіксованих виступів

1. Антиінфляційна державна політика: світовий досвід та Україна.
2. Інфляція в Україні: її динаміка та методи регулювання.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 6, §. 6; Гл. 18;

Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003;

Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 20.2;

Чепінога В. Г. Основи економічної теорії. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — Розд. 15.

Інші джерела [6; 11; 14; 15; 19; 22]

Семинар 23. Доходи населення і соціальна політика держави

1. Доходи населення, їх види та джерела формування.
2. Функціональний розподіл доходів.
3. Рівень життя населення та його показники.
4. Межа бідності, межа злиденності, індекс розвитку людини.
5. Використання особистого доходу. Закон Енгеля.
6. Причини диференціації доходів. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині.
7. Соціальний захист населення, його складові. Погляди В. Парето та Е. Бароне.

Теми фіксованих виступів

1. Політика доходів та її інструменти.
2. Соціальний прогрес і його напрями.

Література: Базилевич В. Д. *Економічна теорія-політекономія*. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 13;
Оганян Г. А. *Політична економія*. — К.: МАУП, 2003;
Уразов А. У. *Основи економічної теорії*. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 23;
Чепінога В. Г. *Основи економічної теорії*. — К.: Юрінком Інтер, 2003. — Розд. 18.

Інші джерела [6; 11; 14; 15; 19; 22]

Семінар 24. Сучасна світова економіка

1. Глобалізація як тенденція соціально-економічного розвитку.
2. Об'єктивні передумови виникнення та етапи розвитку світового господарства.
3. Міжнародний поділ праці і спеціалізація.
4. Теорія абсолютних і порівняльних переваг.
5. Інтернаціоналізація економіки. Транснаціональні корпорації, їх роль.
6. Концепції розвитку структури світової економіки.
7. Україна і світова економіка.

Теми фіксованих виступів

1. Проблеми входження економіки України у світове господарство.
2. Транснаціональні корпорації (ТНК) та їх роль у всесвітньому господарстві.

Література: Базилевич В. Д. *Економічна теорія-політекономія*. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 20, §. 5; Гл. 21, §. 1; Гл. 22, §. 1; Оганян Г. А. *Політична економія*. — К.: МАУП, 2003. — 6.1; Уразов А. У. *Основи економічної теорії*. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 24.1, 25.1.

Інші джерела [6; 15–17; 22–24; 31]

Семінар 25. Міжнародні економічні відносини

1. Форми МЕВ, сутність, міжнародна торгівля, її види.
2. Засоби регулювання зовнішньої торгівлі.
3. Міграція трудових ресурсів та капіталу.
4. Міжнародні валютні відносини. Валютний ринок, валютний курс.

5. Міжнародні валютні організації, Світовий банк, МВФ, ЄБРР.
6. Державне регулювання ЗЕД в Україні.

Теми фіксованих виступів

1. Торговельний і платіжний баланс країни.
2. Міжнародні валютні системи.
3. Проблеми інтеграції України у світове господарство.

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 21, §. 2–6; Гл. 22, §. 1;

Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 6.2;

Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 24.

Інші джерела [6; 15; 16; 22; 29; 31–33]

Семінар 26. Глобальні проблеми та шляхи їх вирішення

1. Причини виникнення, сутність та ознаки глобальних проблем.
2. Класифікація глобальних проблем, їх небезпека.
3. Екологічні проблеми. Потепління клімату.
4. Інформаційна криза, її причини.
5. Демілітаризація економіки, конверсія, цивільне виробництво.
6. Проблема збереження обмежених ресурсів.
7. Шляхи розв'язання глобальних проблем та джерела подолання.

Теми фіксованих виступів

1. Аварія на Чорнобильській АЕС, її наслідки і шляхи ліквідації.
2. Міжнародні організації з регулювання і вирішення глобальних проблем (ООН, МАГАТЕ, ОБСЄ, СОТ, Римський клуб).

Література: Базилевич В. Д. Економічна теорія-політекономія. — К.: Знання-Прес, 2005. — Гл. 21; Гл. 22, §. 1;

Оганян Г. А. Політична економія. — К.: МАУП, 2003. — 6.3;

Уразов А. У. Основи економічної теорії. — К.: МАУП, 2005. — Гл. 25;

Міжнародні організації / За ред. Ю. Козака. — К.: Центр учб. літ., 2007.

Інші джерела [6; 15; 16; 29–31]

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЙ

1. Які суперечності існують у сучасній економіці України?
2. Для чого потрібні знання про тенденції розвитку суспільних потреб?
3. Чому економічна система перебуває в постійному русі?
4. Як ви ставитесь до процесу приватизації в Україні? Що таке реприватизація?
5. Чому виробники намагаються відокремитись у веденні свого господарства?
6. Чи відповідає кількість грошей в Україні її потребам?
7. Що таке собівартість і чим вона відрізняється від витрат виробництва?
8. Чому ринкова економіка має негативні та позитивні риси?
9. Як визначити еластичність попиту на товар?
10. Чому і для кого необхідне антимонопольне законодавство?
11. Яка роль відсоткової ставки в сучасній економіці?
12. Які основні джерела доходів населення України?
13. Що ви розумієте під поняттям вартість робочої сили?
14. Які на ваш погляд проблеми власності на землю в Україні?
15. Яка модель державного регулювання ринкової економіки найкраща?
16. Які ваші погляди на диференціацію доходів в Україні?
17. Які шляхи економічного зростання в розвинених країнах світу і в Україні?
18. Чому українці шукають роботу за кордоном? Як це впливає на ефективність виробництва?
19. Чи можна вважати сучасну ринкову економіку в Україні соціально-орієнтованою?
20. У чому різниця між поняттями “соціальний захист” і “соціальне страхування”? Чи потрібне в Україні медичне страхування?
21. У чому полягають переваги і недоліки міжнародної економічної інтеграції.
22. Як ви розумієте створення зони вільної торгівлі? Чим вона відрізняється від зони преференційної торгівлі?
23. Які проблеми в Україні є глобальними? Чи можна їх подолати? Що для цього потрібно?
24. Які перспективи вступу України в Євросоюз? Що заважає цьому процесу?
25. Які на вашу думку переваги вступу до СОТ? Які країни є членами СОТ?

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Економічні потреби людини: сутність, розвиток, проблеми задоволення.
2. Споживання та його роль у суспільному виробництві.
3. Підприємство, його соціально-економічна характеристика.
4. Особливості розвитку малого й середнього бізнесу в Україні.
5. Антимонопольне законодавство України та його роль у розвитку ринкових відносин.
6. Роздержавлення і приватизація: суть, шляхи, форми.
7. Еволюція відносин власності та новітні тенденції їх розвитку.
8. Акціонерна форма власності та її особливості.
9. Приватизаційні процеси в Україні та тенденції їх розвитку.
10. Сучасні гроші, їх походження, сутність і функції.
11. Особливості ринкового реформування економіки України.
12. Інфраструктура ринку: сутність та необхідність створення.
13. Формування ринкової інфраструктури в Україні.
14. Біржі та їх роль у ринковій економіці.
15. Ринок цінних паперів в Україні.
16. Ринок праці: сучасний стан і перспективи розвитку.
17. Етапи проведення грошової реформи в Україні.
18. Конкуренція та її роль у функціонуванні ринкової економіки.
19. Ринкова економічна система, її еволюція.
20. Аграрні відносини: основні напрями їх розвитку в Україні.
21. Реформування земельних відносин в Україні та його сутність.
22. Розвиток банківської системи в Україні.
23. Фінансовий ринок в Україні: проблеми становлення і розвитку.
24. Державний бюджет, його структура та шляхи збалансування.
25. Розвиток підприємництва в Україні.
26. Ціноутворення в ринковій економіці.
27. Робоча сила, проблеми її відтворення.
28. Заробітна плата та напрями її реформування.
29. Теорія економічних циклів та її значення для формування ринку.
30. Шляхи державного регулювання економічного зростання.
31. Інфляція, її наслідки для функціонування національної економіки.
32. Податки: сутність, функції, проблеми реформування.
33. Бюджетний дефіцит: причини та шляхи подолання.
34. Особливості безробіття на сучасному етапі в Україні.

35. Система соціального захисту населення та її складові.
36. Доходи населення, їх диференціація в Україні.
37. Необхідність і сутність державного регулювання економіки.
38. Прожитковий мінімум: його роль і місце в розподілі доходів населення України.
39. Монетарна політика держави та її інструменти.
40. Шляхи залучення іноземних інвестицій в економіку України.
41. Особливості формування видатків бюджету України на сучасному етапі.
42. Поняття, етапи становлення та структура сучасної світової економіки.
43. Основні передумови входження економіки України у світове господарство.
44. Європейська валютна система, її становлення та розвиток.
45. Україна в системі міжнародних економічних відносин.
46. Рівень економічного розвитку країни та її участі у світовому господарстві.
47. Держава і ринок: необхідність взаємодії в перехідній економіці.
48. Україна в системі міжнародних економічних відносин.
49. Міжнародна торгівля — реалізація порівняльних переваг національних економік.
50. Європейська валюта, її становлення та розвиток.
51. Україна в сучасному світовому господарстві.
52. Сучасні глобальні процеси: їх сутність та шляхи розв'язання.
53. Іноземні інвестиції, їх роль та шляхи залучення.
54. Основні передумови входження України в Євросоюз.
55. СОТ: призначення, особливості членства, переваги входження та можливі недоліки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України “Про підприємництво в Україні” // ВВР України. — 1991. — № 24. — Ст. 272.
2. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” (із змін і допов.).
3. Закон України “Про власність”. — К.: Парламентське вид-во, 1998.
4. *Господарський кодекс України: Офіційний текст.* — К.: Кондор, 2004.
5. *Земельний кодекс України від 25.10.01 № 2768-111* // Уряд. кур’єр. — 2001. — 15 листоп.

6. *Гальчинський А. С., Єщенко П. С., Палкій Ю. І.* Основи економічних знань. — 2-ге вид. — К.: Знання-Прес, 2003. — 543 с.
7. *Економіка підприємства* / За ред. С. Покропивного. — К.: КНЕУ, 2000.
8. *Економічна політика*: Навч. посіб. / О. О. Беляєва, А. С. Бебело, М. І. Дибба. — К.: КНЕУ, 2005. — 287 с.
9. *Економічна теорія: Політична економія* / За ред. В. Д. Базилевича. — 4-те вид. — К.: Знання-Прес, 2005. — 615 с.
10. *Економічна теорія: макро- і мікроекономіка*: Навч. посіб. / За ред. З. Ватаманюка та С. Панчишина. — К., 2001. — 280 с.
11. *Зятковський І. В.* Фінанси підприємств: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2002.
12. *Макаровська Т. П., Бондар Н. М.* Економіка підприємства. — К.: МАУП, 2003. — 297 с.
13. *Мочерний С. В., Устенко О. А., Чеботар С. І.* Основи підприємницької діяльності: Посібник. — К.: Академія, 2001. — 656 с.
14. *Мочерний С. В.* Економічна теорія: Підручник. — К.: Академія, 2004. — 856 с.
15. *Основи економічної теорії: політекономічний аспект* / За ред. Г. Климка, В. Нестеренка. — 5-те вид. — К.: Зання-Прес, 2004. — 615 с.
16. *Основи економічної теорії: Підручник* / За ред. В. Предборського. — К.: Кондор, 2002. — 621 с.
17. *Політична економія*: Навч. посіб. / Ред. В. О. Рибалкін, В. Г. Бодров. — К.: Академвидав, 2004. — 672 с.
18. *Політекономія*: Підручник / За ред. Г. А. Оганяна. — К.: МАУП, 2003. — 519 с.
19. *Рибалкін В. та ін.* Основи економічної теорії: Підручник. — К.: КВЦ; Академія, 2003. — 355 с.
20. *Старостенко Г. Г.* Економічна теорія: Навч. посіб. — К.: Ун-т Україна, 2004. — 172 с.
21. *Уразов А. У., Маслак П. В., Саух І. В.* Основи економічної теорії: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2005. — 325 с.
22. *Чепінога В. Г.* Основи економічної теорії: Підручник. — К., 2003. — 456 с.

Додаткова

23. *Білоус О.* Глобалізація і національна стратегія України. — Броди: Промсвіта, 2001. — 300 с.
24. *Білоус О.* Економічна система глобалізму. — К.: КНЕУ, 2003. — 280 с.
25. *Бураковський І. та ін.* Вступ України до СОТ: новий виклик економічній реформі. — К.: Альфа-Принт, 2004. — 290 с.
26. *Вступ України до СОТ: новий виклик економічній реформі* / За ред. І. Бурковського. — К.: Альфа-Принт, 2003. — 291 с.

27. *Гальчинський А.* Теорія грошей: Навч. посіб. — К.: Основи, 2001. — 235 с.
28. *Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права:* Навч. посіб. — К.: Заповіт, 2004. — 370 с.
29. *Жук М. В., Бауліна Т. В.* Міжнародні стратегії економічного розвитку: Навч. посіб. — К.: Видавець Паливода А. В., 2006. — 348 с.
30. *Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський, В. М. Гець, А. К. Кінах, В. П. Семиноженко.* — К.: Знання України, 2002. — 336 с.
31. *Міжнародна економіка: Підручник / А. П. Румянцев, В. В. Рокоча.* — К.: Знання-Прес, 2003.
32. *Міжнародні організації:* Навч. посіб. / За ред. Ю. Козака. — К.: Центр учб. літ., 2007. — 440 с.
33. *Міжнародна економіка:* Навч. посіб / За ред. О. Г. Гупала. — К.: Хай-Тек Прес, 2007. — 368 с.
34. *Павловський М.* Шлях України. — К.: Техніка, 1996. — 147 с.
35. *Павловський М.* Макроекономіка перехідного періоду. — К.: Техніка, 1999. — 334 с.
36. *Осипов Ю. М.* Экономическая теория в XXI веке. — М.: Экономист, 2004. — 752 с.

Офіційні сайти Інтернет

1. <http://www.rada.kiev.ua> — Сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.kmu.gov.ua> — Сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://www.me.gov.ua> — Сайт Міністерства економіки України.
4. <http://www.minfin.gov.ua> — Сайт Міністерства фінансів України.
5. <http://www.bank.gov.ua> — Сайт Національного банку України.
6. <http://www.gks.ru> — Федеральна служба державної статистики Росії.
7. <http://www.un.kiev.ua> — Офіційне електронне видання ООН в Україні.
8. <http://indexmundi.com> — Сайт міжнародної статистики.
9. <http://www.rada.cia.gov> — Сайт статистики “CIA World Factbook”.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Плани семінарських занять	4
Питання для дискусій.....	18
Теми рефератів.....	20
Список літератури.....	21

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>С. М. Толкачова</i>
Комп'ютерне верстання	<i>Н. І. Нечипоренко</i>

Зам. № ВКЦ-3359
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП